

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотників.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попе-
редним застереженням і залученням належ-
ности почтової.
В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Панове виборці і організатори!

В справі близьких виборів просимо сей-
час подбати о належний вибір трох
згідно двох членів виборчої комісії
і п'ятох мужів довіря від кожної гро-
мади! Близші інформації в тій справі
містить виборча брошурка д-ра Л. Ко-
гута і стаття в останній „Рускій Раді“.

Центральний виборчий комітет.

Земельне питанє на Україні.

(Промова депутата Сайка від імені української трудо-
вої фракції в Думі 11. цвітня 1907.).

Докори крестіям в тому, що коли до їх пе-
реїде земля, то понизить ся культура, не мають ніякої
рації. Вся річ в тому: чи будуть агрономи. Коли їх
буде дано, все піде добре. Мене післяли сюди заявити,
що втому краю, який літописці XII. віку називали
благодатною Україною, про який писали: „Въ нем все
обиліємъ дышетъ, и рѣки льются чище серебра“. Я
скажу де-кілька слів про мнущину сего краю. Ще
не так давно земля на Україні належала тому, хто її
морав. Начальство було виборним. Всі були рівні;
добре жилося тоді. Дозволю собі спинити вашу увагу
на виписці з журналу засідань полтавского сільско-
хазайского товариства, де на одному засіданні, між
іншим докладувалося: „Тільки при повній мѣстной
автономіи самобытность, трудоспособность его полу-
чили найвысшее напряженіе, чѣмъ обуславливается
высшая культура въ области автономныхъ средствъ съ
земельной централизацией“. Пеперед всього я поставлю
Україну в період її автономії. Тут я прошу особливо
увагу звернути на те, в якому становищі була Укра-
їна в другій половині XVIII. віку. На сей случай
я пригадую щоденні мандрики в другій половині
XVII. віку патріарха Макара, писаний діяконом Павлом
Алєпским. Він всюди зазначував високу культуру,
великий добробут і здатність до праці Українців за
того часу, рівняючи з Московією. Павло Алєпский го-
ворить, що дух в Московії такий був важкий, що на-
віть дихати було важко, завше треба було стеречи
ся, що всяке вільне слово буде перекручено в другий
бік, і, тільки переступивши границю України, вони
дихнули вільними грудьми. Сей чужоземець особливо

підкреслює, що на Україні майже всі були грамотні;
далі, що Українці не тільки кохали ся в сільско-
хазайській культурі, але і пильно досліджували її, і вона
стояла там доволі високо. Доказом сего є ось який
факт. В Полтавщині не було не тільки „опитного“
поля, ні навіть яких би то не було прикмет новітньої
агрономної науки. Полтавські хлібороби вже вживали
ранній пар. Значить, нашим предкам були знані річі,
про які тільки так недавно довідалась наука, а се
свідчить про високу культуру людности нашої Укра-
їни за минулого часу. Прочитайте далі записки чужо-
земця Павла Алєпского. Я скажу: по всій землі україн-
ській ми постерегли одну чудову прикмету, що викли-
кала наше здивуванє. Всі вони, за винятком небогатих,
навіть крестіянє, їх жінки і дочки вміли читати. Він
дмуєть ся. „Уміють читати!“. Такий порядок був
у нас, бо Українці, запорожські козаки, любили Україну
і міцно і чесно обороняли свою землю і волю. За
кожлий сажень складо голови декілька оборонців сла-
вної України, Україна не подолана, панове. Україна
прилучилась до московского царства, з ним подружи-
лась, як рівня, як вільний з вільним і тільки в остан-
ній час цариця Катерина приказувала: „весь народ
зрівняти під один фасон, аніщити українську авто-
номію з її республіканськими порядками“. Он, що
найбільше закортіло Катерину. І от 1775 р. почали
роздаватись українські землі царским прибічникам
тільки за одну солодку усмішку. Роздаровувались ті
самі землі, які козаки обороняли, не покладаючи рук,
за сажень яких звалилось декілька козаких голів.
Всього на Україні земель роздаровано більше як 10
мільонів десятин, а саме в губерніях: Херсонській,
Катеринославській і інших. І от, панове, з того часу
для України все міняєть ся; наука, економічний добро-
бут занепадають. Від тогди можна сказати, чорні
хмари нависли над Україною. І от в жалібних піснях
козаків заспівали: „Гей, царце Катерино, що ти на-
робила, степ широкій, край веселий панам роздарила.
Гей, царце, Катерино, змалуй ся над нами, віддай
землю, верни волю!“. Але голос України зостав ся
голосом „вопюючого в пустині“. Тепер ми бачимо, що
український 25 мільонний народ задихаєть ся від мало-
земель і неграмотности. Я знаю Полтавщину, представ-
ником якої являюсь я. Тут доброї землі 4,234,000
десятин поділяють ся таким способом: від 500 десятин
до 1000 — в руках 345 власників; загалом 235,285
десятин. Від 1000 і більше десятин — у 226 влас-
ників, разом у всіх — 562,622 десятин. Поруч з сим
ми бачимо, що в сій губернії 107,096 посемейств, що
не мають ніякої землі. Тих, що мають менше одної
десятини — 32,082 посемейств; що мають від одної
до двох десятин — 60,682.

Ось як розділено землі в полтавській губернії.
В Полтавщині крестіянє що до землі пробувають

в такім самім становищі, як пролетарій в городі. Коли
я жив у Москві і Петербурзі, то я бачив величезні,
роскішні крамниці з силою всяких припасів. Пролетарій,
що проходить коло крамниці, може подивитись
на них тільки у вікно. В Москві я бачив таке: оден
пролетарій стояв коло крамниці, і, сам без чобіт, пере-
ступав з ноги на ногу. Так само у нас на Україні
народ бачить землю і, як пролетарій, не може взяти
сю землю, хоть на ділі вона належить йому. Друга
причина, що Україна зубожіла, така. З одчоту дер-
жавного контролю за 1903 рік видно, що правите льство
зібрало з українського народу 519-6 мільонів рублів,
а витратило на місцеві нужди тільки 279-5, значить
всього 46 процентів. А куди поділась решта грошей?
Замість того, щоб вжити їх на місцеві нужди, пра-
вительство переводить їх на руйнуванє царства поль-
ского, Кавказа і карні експедиції в прибалтий-
скому краю.

Українська Трудова Громада про земельне питанє.

Парламентські фракції трудової групи і крестіян-
ської спілки в своїй програмі в § 1. говорять: „Зе-
мельне законодавство повинно йти до того, щоб за-
вести такі порядки, при яких вся земля, з усім, що
є в ній і водами, належала б всьому народови, при-
чому земля, потрібна для сільского хозяйства, могла б
віддавати ся на користуванє тільки тим, хто буде
сам її порати. Всі громаданє повинні мати рівне право
на таке користуванє нею“.

На сей параграф українська фракція зовсім при-
стає. Що ж до § другого, де говорять ся, що „для
сего повинен бути закладений всенародний земельний
фонд, в який повинні увійти всі казенні, удільні, кабі-
нетські, монастирські і церковні землі; що в той-же
фонд повинні бути силою відібрані поміщицькі і інші
приватно-владільські землі, наскільки розміри окремих
мастків перевищують встановлену для даної місце-
вости трудову норму“, то тут українська група слова
„всенародний земельний фонд“ заміняє словами: „пра-
вий національний земельний фонд, що мусить послу-
жити основою соціального ладу“.

§ 4 говорить: „Плата за примусом відібрані і по-
добрій охоті віддані у всенародний фонд землі при-
ватні повинна робити ся за коштом держави. Розмір сєї
плати і умови про те, як її виплачувати, а також ті
случаї, коли земля переходить безплатно, можуть бути
зазначені не перше, ніж се питанє і вся земельна ре-
форма будуть обмірковані народом на місцях“.

Українська фракція пристає на сю думку, не
міркуючи про те, варто, чи не варто платити викуп:
про се сам народ мусить рішити на місцях.

Українська фракція вважає найбільшою неправ-
дою на світі приватну власність на землю, її скарги
і води її. А щоб доказати, що Українці зовсім при-

Василь Пачовський.

Українці, як народ.

Голос на анкеті в справі святкування 250-літніх роковин га-
лицьких конституцій гетьмана Івана Виговського.

(Колець).

Правда, як що найдуть ся моці Івана Виго-
вского в Галичині, яка не много має таких памяток
лучности з царською Україною, — в інтересі царської
України є задержати їх у себе, спровадити до Львова
як народний талісман, що доси пригадував би Гали-
чанам їх звязь з царською Україною, поки стремліне
до спокуси всіх земель „Вільної України“ не стане
ся чинном.

Надїєм ся, що ціла українська інтелігенція при-
ложить руку до того, щоби підчас великого свята
не було ні одного міста, ні одного села, ні одного
товариства, що не вислало-б своїх заступників з пра-
пором від себе, аби за моцями великого гетьмана
Великого Князівства України ішов увесь український
народ. Не улягає сумнівови, що і закордонна Укра-
їна вишле з усіх усюдів своїх послів на велике свято.

Не знаю, як скоро дасть ся перевести та сама
думка в царській Україні, але вже тепер повинна вона
кидатись світляними огнями по усій країні:

Україна мусить виявити свою ідею самостійно-
сти на зовні монументальним чинном, що не тільки
був би протестом проти царского централізму, але
ще лучив би цілий народ одним святим місцем, куди
линули-б думки усіх Українців із найдалших окраїн
царщини і царської України.

Національний український Пантеон!

Так, у Київі мусить стати Національний укра-
їнський Пантеон, мусим позбирати і зложити в Київі
кости усіх своїх борців-мучеників, розсипаних по цілїм
просторі від Білого до Чорного моря! Мусим поста-
вити святиню з вівтаром ідеї, яка має пронизати ся
свом всім одиниці нашого народу!

Позбираймо кости наших героїв кидані тиранами
по чужих країнах і глухих закутинах, збудуймо їм
пантеон в Київі, освятїм їх постати і діла величавим
світлом в очах нас, спровадьмо їх серед гомону
труб і дзвонів до матери наших городів! А потім
висилаймо наші жінки і діти до тої святині, нехай
матери показують їм кости наших героїв, нехай
запалюють серця грядучого покоління огнем великої
ідеї, за яку вони наклали головами! Приведім до
очей людю моці нашого великого терпіння, аби про-
зрів, хто ми, чийх батьків діти!

І цілий масі стане серце бити ся живіше, як
під окликом не менше важких економічних ключів, а
на її чолі стане покоління горде на своє „я“, на свою
народність, на душу свою високу і заговорять на-
шою мовою генії, що дрімать в глибині нашого ге-
ніального народу!

Тоді певно не буде говорити мужик, що він
тільки православний чоловік, а ніяка інтелігентна
мати не буде кормити свої діти чужою мовою, що не-
спосібна висловити нашого духа. Хто чує душу під
словами нашої мови, той до них не вирік ся своєї
мови; а хто в кров і кість своєї дитини, — будь він
навіть „український патріот“ (!) — впливає чужу му-
зику слова, — сей робить злочин проти розвитку

своєї нації, а тим самим проти розвитку цілої куль-
тури...

В інтересі поступу культури лежить розвій по-
вого молодого народу, що має таку виразну етнічно-
мію; присилування до сумішки з чужими собі елемен-
тами сусідних народів, впроваджує тільки діссонанс
в культуру, яку заступають оба народи: польський
і російський. Завдяки своїй окремій етнічності, своїм
душам, зовсім чужий обом народам — український ге-
ній мстить ся за насильство на обох націях, розса-
джує їх держави. Повалив Польщу, розточив цен-
тралістичний устрій Росії республіканським духом, а
до нині висить мечем Дамокла над обома народами.
Що елемент української душі чужий їм, доказом хочби
і се, що обі нації за пізно, або зовсім не розуміють
тої струї, яку вносить немирущий український дух в їх
організм, (Бортнянський, Гоголь, Короленко, Оржехов-
ський, Словацький, Вернигора, Залеский і много ин-
ших) і сходять завдяки тій струї на дороги, що про-
тивні їх національному характерови, або набирають
ся дикої нахабности на чуже, негідної культурних
людей...

Україна позбавлена спромоги самостійного роз-
витку не дасть здавити себе, як не дала через тільки
сотень літ, все має готовий протест, недоволенє та
бунт — все буде елементом деструктивним! Щойно
повна свобода розвою українського духа задоволь-
нить велику Тугу народу, який має відограти визначну
ролю в історії культури.

Народ що витворив такі високі чутем і артизмом
пісні та думи, що в часі своєї сили козацької мав най-
висшу просвіту з усіх Славян, що в житю родинним
витворив таке культурне право і погляд на подружжє,

знають се, скажу от що. в 1905 р. в Полтавщині було скликано економічні з'їзди; на сих з'їздах при губернських земських управах всі повномочні, вибрані своїми громадами, заявляють, що неповинно бути приватної власності на землю, що вона повинна перейти в національний земельний фонд. У Великоросії або не знають приватної власності на землю, або вона там доходить до 10—12 процентів; а у нас на Україні — від 40 до 94 проц., за винятком південної України — бесарабської, херсонської, катеринославської і таврійської губ., де приватна власність надає до 13 проц.

В § 9. сказано: „Решта землі наскільки вона може бути взята для господарства, дасть ся для користування всім, хто хоче обробляти її своїми руками, при чому, що до порядку, то тутешнім людям дасть ся перевага, так само як і хліборобам перед нехліборобами. В кождім разі „кождий трудящийся має право на землю для садби в тій місцевості, де він живе, і право на наділ там, де є лишка землі“.

Але у нас на Україні, окрім місцевого пролетаріату, є до 5 міль. зайшлого сільсько-господарського пролетаріату, який своїм потом поливає поміщицькі лани. Нема гадки, сей пролетаріат, коли схоче, повинен получити землю.

Далі, пукроварні. Вагу їх всі признають, і вони повинні перейти до рук народу і управлятись місцевими органами самоуправи.

Заява української фракції.

Дивлячись на справу такими очима, парламентська українська фракція заявляє: вона буде домагатись негайного скасування земельних законів, виданих в порядку 87 ст. до скликання Думи; вона буде стояти за те, щоб християнський банк спинив свою роботу, за негайне заведення на місцях земельних комітетів, вибраних вселюдин, рівним прямим і тайним виборчим правом; щоб земельний закон був розроблений комісією, не гаючись, але в самій загальній формі, докладне ж розроблене мусить бути передано на місця; за правильне розділення бюджетних сум, особливо по народній просвіті, і, нарешті, за негайне заведення широкої місцевої самоуправи, заведеної на основі вселюдного, прямого, рівного і тайного голосування, яке і наблизить до відродження відібраного автономного ладу на Україні.

Що до земельного питання, то наша парламентська фракція внесе сими днями записку в земельну комісію.

Передвиборчі вісти.

Німецькі округи.

Що до німецьких округів, то їх розділ між обіма націями, німецьку і жидівську після ключа 2:2 був би вдоволюючий для обох народностей. Однак Німці ніяк не хотять послухати голосу справедливості, а задумують захопити для себе всі чотири округи. Так в Чернівцях поставлено в обох округах жидівським кандидатам контркандидатури. Проти д-ра Штраухера кандидуватимуть проф. д-р. Ромшан, — ein christlicher Wahlkandidat, як пише дотична відозва — в західних Чернівцях виступає проти д-ра Вендера унів. проф. д-р. Шаріцер. В міській окрузі Серет-Сучава-Радівці має д-р. Скедл не злі шанси, а з німецького сільського округу геть вибігає маг. д-р. Відмана. О назвапий мандат убігає ся староста Кешман, начальник бюро президіяльного. Ще й християнські соціяли агітують по трохи в сім окрузі, однак не мають ніяких виглядів.

якого щойно тепер добивається західна Європа; народ, що перший в новітній культурі поставив індивідуалізм за основу етики (Сковорода), народ що перший вивів стиг революційної демократичної і спроміг ся на такі великанські рухи, народ, що перший поставив постулат національної держави (Виговський), народ, що видав десятками такі великі індивідуальності на всіх полях, які ще не допівно ізза вузької точки нашого світогляду — такий народ не дасть засмілювати себе народам зовсім протилежного характеру і має перед собою будучність, бо дні його життя їде в гору і прийде час його слова серед людства — а від виховання залежить, чи се буде скорше чи пізніше...

Кінчимо свій голос образом теперішньої ролі українського народу, яку змалював італійський поет-революціонер Рапісарді:

Dietro, un immane colosso ch'agita
Cieco il flagel sanguineo
E su' morti ulula ghignando: urra!
Ma nel diverso martirio, indomito
Scava il ruteno Encelado,
Scava dell' orrido colosso il pie...*)

Mario Rapisardi, „Poesie Religiose“.

3 черновецького округу.

В п'ятницю, дня 19. цвітня с. р. гостив кандидат на посла до Ради державної п. Николай Спинула із п. послом Николаєм Васильком в Стрілецькій Куті в Ревні. Годить ся сказати, що хоч в сих селах був вже наперед кацапський кандидат Гакман, то мимо того теперішні збори випали в обох громадах величаво. Коли Гакман прийшовши до громадської канцелярії, так в одній як і в другій громаді, говорив лише з одним чоловіком і забирав ся далі з тим, з чим прийшов, то наших наців витала в обох згаданих громадах величезна сила народу з начальниками, виділовими і секретарем громадським на чолі, хоч в згаданих дні була страшна непогода, багато людей було зайнятих при роботі в поближніх лісах, а знов багато відїхало задля пильних справ до Черновців на торг. Коли п. Василько з п. Спинулою прийшли до громадської канцелярії в Стрілецькій Куті, привитав їх тут начальник громадський п. Оленчук хлібом і солюю. Потім отворив збори п. надучитель Іван Данилович, а зібрані вибрали головою зборів начальника а писарями п. секретара громадського і п. учителя Храпка. Наперед розвинув п. кандидат Спинула свою довшу, притакувану часто переривану, програму, потім говорили ще пп. надучитель Дарій Пігуляк, уч. Евзобій Прокопович, уч. Іля Храпка, пан Николай Василько а на конець сам предсідатель п. начальник Оленчук, котрий завзивав, аби ні оден голос сей громади не пішов в бік, а лише на нашого щирого заступника п. Спинулу, за котрим стоїть весь руский нарід, за котрим всі рускі послы. Коли він опитав ся, хто із зібраних за кандидатуру пана Спинулу, то здоймили всі руки як оден муж і дали ся чути голоси: „Ми хочемо мати нашим послом лише п. інспектора Спинулу“.

Потім поїхали оба п. до сусіднього села Ревна. І тут привитав їх п. начальник Катрюк в канцелярії громадській хлібом і солюю. Отворив збори сам п. кандидат, який повитав всіх зібраних. Проводирем зборів вибрано п. начальника а писарями п. секретара громадського і п. уч. Володимира Пігуляка. По довшій бесіді п. кандидата говорили ще і напаминали нарід до єдності пп. надуч. Дарій Пігуляк, п. Николай Василько і п. предсідатель, на котрого завив, щоб всі виборці так з Ревної як і з кута Бурдейв послухали его яко довголітнього начальника сей громади і як оден муж голосували на п. Спинулу, здоймили всі руки і роздали ся голоси „славно“. Годить ся ще згадати, що на сї збори прибули також пп. Юрій Мартинюк, надуч. Іван Велигорський, уч. Гільдегард Завиховський і жидівські виборці.

3 кіцманського округу.

Телеграфують нам: Передвиборчі збори в Васлівцях, які відбули ся дня 17. с. м., висказують одноголосно своїм дорогим проводирям пп. Н. Василькови, дрови Смал-Стоцькому і проф. Пігулякови повне довіре за їх невинущу працю і дякують заравом за поперте кандидатури п. радника суду Ілі Семачи на посла до Ради державної, на котру збори одноголосно згодили ся. — *Павлюк, Підгортний, Любимський.*

В середу, дня 17. с. м. відбули ся в Васлівцях в шкільнім будинку збори передвиборчі при значній участі народа і місцевої інтелігенції. В супроводі величавої бандери, яку висадила громада Васлівця, прибув о год. 2. по полудні кандидат п. Іля Семача із Кіцманя. Корпоративно привітала его перед школою місцева „Січ“, а начальник громади Георгій Любомірський хлібом і солюю по старому звичаю. По вислуханню промови програмової постановили збори на внесення господаря Дмитра Підгортного попірати ревню кандидатуру п. радника Ілі Семачи на посла до Ради державної. Промовляли еще пп. надуч. Влад і Павлюк та господар Василь Ростоцький із Кіцманя, котрий в своїй бесіді отворив людям очі, зазначивши, що до Ради державної всі народи шлють своїх найвишнійших людей, отже так само Русини повинні не зважаючи на всякі підпенти ворогів, вступати ся за кандидатами поставленими „Національною Радою. Противники наші висувають против нашого щирого кандидата для збаламучення народу мужика сердака. Вважайте люди, чи під тим сердаком не криє ся лаяка! П. радник Іля Семача є знаний приятель руского народа і тому вимагає народна честь, щоб він був вибраний на посла до Ради державної. По сій горячій промові народ з одушевленням шлюбував через піднесену рук попірати всього кандидатуру п. радника суду Ілі Семачи. — *Драбик.*

Політичний перегляд.

Результат стрічи короля Едварда з королем Альфонсом в Картагені.

Як король Едвард зійшов ся в Картагені з іспанським королем Альфонсом, то всякий був переконаний, що стріча обох королів має високополітичне тло. І в дійсності показує, що тут вдав ся король Едвардові майстерський туг. Король Едвард мав приобіцяти королеві Альфонсові, що він допоможе Іспанії відбудувати кошишню так сильну флоту. Як погодити сей крок короля з думками премера Ванермана, який

здумує на найближніх мирових конференціях в Газі поставити внесок на загальне розоруження? Німецька преса пояснює се в спосіб, який є дуже правдоподібний. Англія лиш хоче ухитити у очах цілого світа за миролюбну державу, однак вона про мир так по-важно думає, як і Німеччина. Коли Англія буде збільшати свою збройну силу і внесе також гадку про розоруження, то се готово Англію скомпромітувати, бо се було би цілком явне протиріччя. Щоб оминути се, скріпить вона не свою збройну силу, але сусідню Іспанію, відбудувавши її флоту, щоб в случаю війни з Німеччиною мати по своїм боці сильного союзника.

Мировий конгрес в Ньюорку.

На днях відбув ся в Ньюорку мировий конгрес, що є неначе продовжіння до близьких мирових конференцій в Газі. Звісний флінтрон Андрев Карнежі прочитав довше письмо Рузвельта, в яким президент справу про загальний мировий суд вважає за найважливіше питане для другої мирової конференції в Газі і сподіє ся, що нації згодять ся на таку угоду. Що до становища Сполучених держав, то ся держава не збільшає своєї збройної сили, але держить їх лише готовими. Друга конференція в Газі має повести далі діло зачатє першою конференцією. Президент завзиває, щоб від мирових нарад в Газі не жадати нічого неможливого. Проф. Мінербергер з гаварського університету пояснює німецьке становище в мировій ідеї. Він говорить, що всякий рух, що збільшає мирову силу, найде завжди в Німеччині горячих прихильників.

Берім ся до промислу.

(Допись).

(Конець).

Нам не вільно на се крізь пальці дивитись. Ми мусим рішучо взятись до діла і голодні маси народа освідомлювати не тільки політично, але і економічно. Народови передусім треба дати кавалок хліба, треба йому подати спосіб, в який він би міг жити і заробляти. Треба домагатись закладання шкіл промислових, помагати ремісникам в закладанню варстатів і робітень і опікуватись ними.

Кілько то у нас Русинів появлялось часописий політичних, тижневих, двотижневих, місячних? А кілько то по 2, 3 числах унали, перестали виходити? Чому се так? Бо люд бідний, люд голодний, а голодному і політика не мила. А чи появлялись у нас коли часописі, виходячі хоть би раз на місяць, посвячені домашньому промислові, ремісникам, часописі, в котрих заохочувало-б ся до розвитку того промислу, в котрих розбуджувало би ся замишуване до наших так гарних, так цінних орнаментів на килимах, на писанках, на різьбах в дереві, котрі то починають ся все манерувати, часописі, в котрих вказувало-б ся, в який спосіб і де може селянин свої вироби найкористійше продати і де їх висилати. Такого діла у нас ніхто не пробував. Можливо, що і яка часопись не удержалась (задля малого числа передплатників), але если може повстати часописі політична і зараз упаста, могла-б і така своїх крил спробувати.

На найвишнім щаблі артизму в промислі домашнім нашого народа, стоять безперечно гудульські вироби з дерева, шкрябликівські і вироби ткацкі всякого рода. Дуже похвальне і добродійне діло зробив Виділ краєвий буковинський, закладаючи перед кількома літами в Вишніці школу промислову для виробів з дерева, що ужив яко учителів до тої школи, самих таких майстрів гудульських, як Шкряблик.

Вироби вишніцької школи заслугують вповні на те, щоб їх назвати артистичними, а для ока, гра тих пацьорок і орнаментів висаджуваних дивним деревом є так милою, що чоловік дивив би ся на те і дивив, тай не хочєсь відійти від того предмету. Минувшого року заснував знов Виділ краєвий школу промислову для виробів ткацких в Чернівцях. Школа та молоденька ще, доперва 5—6 місяців як заснована, про те багато про ню ще говорити не можна. Що она незвичайно велике добро принесе народові і ткацкому промислові, о сїм нема що сумніватись. Коби лиш оперла свої вироби виключно на мотивах народних, на тих, які бачимо на тканинах в домашнім промислі ткацким.

Вироби сих двох галузей промислу можуть мати незвичайний збут поза границями краю задля своєї оригінальності, багатства орнаменту і красок. Третя галузь промислу, котра повинна стояти рівно не позаду, є гончарство, котре на жаль майже цілковито заперло і то там, де вже сама природа обдарувала буковинських гончарів красними і дуже здібними на вироби глинями. Гончарство (Кераміка) є безперечно одним із найстарших галузей промислу. В старинних часах, коли перший раз чоловік пізнав силу і тривкість глини випаленої і коли вперше відкривши сю власність глини, зачав в руках, без жадних знарядів уліплювати всякі посудини ужиткові, котрі пізніше випалював, тоді то жадного ще промислу не знали і не управляли. Се гончарство зачало незвичайно скоро розвиватись, знаходились люди, котрі з найбільшим посвяченням віддавались сему промислові яко найпотрібнішому і найпожиточнішому, та старались його чимраз більше розвинути, уліпшити та украсити. Як старий є сей промисел, свідчать хоть би і се, що

*) Посаду величезний колюс, що вимакує на саїпо крова-
ним кинутком і над мерцями реве мов скажений: урра!

Та серед ріжнородного трітня непокорний український
Енцелло копає і копає підставу під колюсом страшим...

в звалинах єгипетських будівель знаходимо вже дуже гарні плитки глинні, з гарними глянцями і красками. Культура римська і грецька підносить гончарство до найвищого ступеня розквіту. Римляни і Греки складали на виробі глинній весь свій талант, свій зміст артистичний. Фабрикантів і людей, котрі працювали над дальшими удіпшеннями технічними виробів, наділювано спеціальними привілеями, а князі і інші достойники займалися і училися гончарства з аматорства. В середніх віках гончарство переносить ся вже до Франції, Німеччини і Англії, де рівнож незвичайно скоро розвивується і по нинішній день ті три держави, сі три народи в виробі керамічних мають першєство. У нас же промисл гончарський пічогісенько не підніс ся, протівно, чим-раз то більше гончарів покидає його, а чинаєсь якої будь пипної роботи. Мимо того, що маємо незвичайно багатий в рисунку і красках наш рідний, наш питомий стиль, нашу рідну орнаментику, мимо того гончарі наші, орнаментики свої не застосовують на свої виробі. І не диво. Так довго, доки гончар не буде мати якої школи, аби міг навчитися до того ступеня, на котрім він стоїть у народів культурніших від нас. Закладаймо школи промислові, фабрики, варстати, даймо через се кождому заробок. Організуймо ремісників в спілки, котрі розпородувалиб і вислали всюди виробі, щоби не підлягав кождий ремісник з особня визискови такої пивки перекупця. Стараймося, щоби ми мали бо-дай одну часопись посвячену справам промислу і ви-даймо брошури факів для ріжкого рода промислу. Через те запобіжимо бодай в часті біді нашого мужика, покажемо, що ми самі годні собою заопікуватися, що ми самі розвиваємось, та не чекаємо аж прийдуть до нас непрошені опікуни і „культуртрегери“.

Осип Николіє.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. цвітня 1907.

Звертаємо увагу пп. читачів на оголошений анонс „Краєвого базару“ на четвертій стороні „Буковини“. В тій справі містимо рівночасно поклик головного заряду „Жіночої Громади“. „Базар краєвий“ може принести тільки користь нашому народові, що справуємо сею трілкою нашим людям щиро знати ся!

П. Ник. Василько відвідав ві второк визначніших львівських Русинів і приймав у себе відпоручників нашої молодіж, а в середу був на цілогодній аудієнції у намісника Потєшного. Крім того відбув нараду з пп. Романчуком, Ол. Барвінським, д-ром Олесницьким, д-ром Костем Левичем і ввечері відїхав до Чернівців.

Буковинські неомосквофіли. В маленькій горсточці кацапів на Буковині прийшло до роздору. Видним знаменем сего — літографована часопись: Зерцало, органъ русской молодежи. Отсе, навіть ілюстроване, Зерцало висміває в крайню відлижний спосіб обох буковинських кацапських трабантив: Гакмана і Богатирца, нїбит з них, бичем іронії і сатири вказує на безхарактерність і безпринципність кацапських кандидатів і т. д. Само Зерцало намагаєть ся писати по російськи і виступає проти назви: Русия, русский. Вождем а заравом цілою партією неомосквофілскою на Буковині має бути гдїнь Геровскій. Очевидно наших „руських“ младенців жде на їх общерусским шляху повна компромітація, але годі відмовити їм радї в осудженю всеї моральної вартости дотеперішних кацапських комедіантів.

Безкористна оборона львівських академиків віденьськими адвокатами. Пять віденьських адвокатів, д-ри Йоган Йоахім, Іван Кос, С. Р. Ландау, Вальтер Роде і Роберт Яновіц згодили ся безкористно перебрати оборону львівських академиків, обжалованих у муніципій злочин участи в демонстрації на львівським університеті.

Про першу лекцію О. Грушевського в одеськім університеті пише „Рідний Край“: У нас з початку 1907 р. одержав приватдоцентуру Олександр Сергієвич-Грушевський. По весні історіко-філологічний факультет оновив курс історії „Кієвської Русі“ яко курс обовязковий. Перша так звана „вступна лекція“ відбувала ся досить бурно, в присутності багатьох професорів і повисенької аудиторії студентів. По закінченю лекції товариш Українець, від імени студентів, витав Ол. Сергієвича як представника певної наукової школи і бажав, щоб та жвавість, котру виявив Ол. Сергієвич в науковій праці по українській історії та письменству, не вгасала і на далі. Потім товариш звернувся до присутніх професорів і бажав їм, щоб і вони поспішили на зустріч певній потребі українського народу. „А нас, товариші-студенти, говорив бесідник, нехай сей радісний день ще

більш згуртує на стаду боротьбу за здійснення наглої потреби націоналізованя школи української.“ З присутніх професорів зяв річ проф. Личиченко; він сказав: „Рада професорська, що чураєть ся української мови в нашому університеті, нічого не має проти таких лекцій; справа залежати ме від студентської згоди з професором“. Кожного візторка та середі регулярно відбувають ся лекції прив.-доцента О. С. Грушевського по історії України, на рідній мові. Аудиторія складаєть ся з студентів-Українців і в порівнянню з другими аудиторіями істор.-філол. факультету досить велика.

Сумна вістка. Дня 18. с. м. помер у Львові на клініці батько п. Омеляна Могильницького, ка сїєра „Рускої Каси“ в Чернівцях. Слова щирого співчуття шлемо п. О. Могильницькому при отей сумній нагоді.

Студентський страйк на університеті в Кракові. Слухачі медичного факультету в Кракові застрайкували. Причини страйку лежать в поганих льокалях в дотичнім факультеті, якого садї і інституту так малі, що неможлива ніяка робота студентів.

Польська культура. З Генуї телеграфують: Слухач львівського університету, Поляк, Казімір Гайнзінський (?) хотів в п'ятницю виконати рабівничий напад на урядника банку, мешкаючого в тутешнім готелю. Він зайшов тихцем до кімнати урядника, і вистріляв до него кілька разів з револьвера, не поцілївши однак його ані разу. Персоналови готельному удало ся зловити молодого рабівника.

Як кацапів витають на вічах в Галичині. В минувшу неділю відбувало ся передвиборче віче в Стопчатові в Галичині. На то віче врибув кацапський кандидат сумнозвісний др. Дудикевич. Коли лише розпочало ся москвофілське віче, дав ся чути крик, до стодоли вбігло около 60 людей і поваливши на землю навіть председателя віча, порозбивали в тріски стіл, крісла і трибуну. Конче хотіли дістати в руки д-ра Дудикевича і коли він виходив з стодоли, кидались „опричники“ — як пише „Галичанин“ — на д-ра Дудикевича збитою товпю, повалили його на землю і зачали бити і копати ногами. Вже піднесло ся на д-ра Дудикевича кілька колів, аж тут уратували його прихильники. В часі сего бучі перебито всю інтелігенцію москвофілську, яка явилася на дудиківським зібранню. Д-ра Дудикевича таки на добре потурбували. За се Дудикевич заскаржив кількох до суду.

Завойованє Сибіру Англіяцями. Як доносять часописи, обіждають Сибір англійські гірничі промисловці в ціли закупки копаденя золота і міді. Богато закупів вже переведено. Управа буде всюди англійська, а робітники російські. Трансакції переводить одне московське технічне бюро. „Новое Время“ дуже занепокоєне сьм. а деякі шовіністичні часописи говорять прямо про „завойованє Сибіру Англіяцями“.

Оповідки, іменованя і т. п.

На передвиборчу нараду, яка відбуде ся, як відомо, в неділю, дня 21. цвітня, в салі „Народного Дому“ в Чернівцях о год. 12-й в полудня просить комітет також всіх інтелігентів виборців руских в Чернівцях, щоби не бракувало їх на вічу так, як в часі попередньої наради. В такій важкій хвилі кождий повинен найти настільки вільного часу, щоби явитись в неділю на зборах.

Хор руских гімназистів в катедрі. Звертаємо увагу аматорів співу, що завтра, 21. цвітня о год. 9. рано відсїняє хор наших гімназистів літургію Бортнянського і Воробкевича в гр. прав. катедрі. Хором управляє звісний дірігент п. О. Садагурський.

Поклики. Перед місяцем оголосили ми відозву до всеї суспільности, з прошенем подавати нам імена охочих продавати свої виробі в „Краєвм Базарі“. Наші панї порозуміли вагу сей справи, а свідчать о тім ті сотки адрес мужичок, котрі видлинули чи то на руки голови тов. чи Ви. Смалє-Стоцької. За два тиждні, 1. мая с. р. „Базар“ сей віїде в житє. Тож звертаємось знов до тих, котрим лежить на серці економичне підвигненє нашого мужицтва і просимо вилити на місцеve населєне, щоби прислала нам свої виробі. Купувати будемо: коверці, рушники, вишивки і гердани. Річи ті мають бути що найгарніші і солідної роботи. Портацких виробів „Базар“ приймати не буде. На кождій штуці присланий на продаж має бути пришта картна, на котрій має бути подано: імя і назвиско властительки, місцевість, почта і ціна (не за висока, така в сам раз). То все просимо присилати на руки Ви. Смалє-Стоцької, Чернівці, Новий Світ, 37. Гроші дістануть або сейчас, або ці зніїше пришле ся їм почтою. — Добре би було, як би місцеві „Кружки“ а де їх нема, то де-хто з інтелігенції сільської взяв на себе доставу сих виробів, бо тоді почта менше коштує. Ми надіємось, що поклик наш відозве ся голосним відгуком по зеленій Буковині і в дни отворєня „Базару“ будемо мати великий добір що найгарніших виробів домашнього промислу. Рівнож подбали ми, щоби наші гаданї мали добрий і дешевий матеріал до тканя, тож тоб-би хотів замовити бавовну (бомбак), волічку, шовк до тканя, най зголосить ся до пана Шмїда, управителя школи ткацької в Чернівцях. Новий Світ, ч. 12. — Від го-

ловного Виділу Жіночої Громади: Е. Кумановська, голова.

З дирекції желізничого руху. Від 1. мая 1907 р. в області буковинських желізничих доріг льокальних буде ся видавати робітникам і робітницям білєти до їзди по зниженій ціні. Право на таке зниженє ціни зискає ся на підставі умов, які істнують на лініях п. к. желізниць державних. Ближні відомости подають всі уряди руху і всі уряди пристанкові.

Загальні збори каси пожиткової і щадничої для громади Вашківці н. С. відбудуть ся в неділю, дня 28. цвітня с. р. в школі в 10-й год. перед полудним з таким порядком денним: 1. справозданє річного обрахунку за рік 1906 і прийнятє білансу; 2. доповняючий вибір старшини і ради надзорчої; 3. опроцентованє пожиток і вкладок щадничих; 4. вільні внески. — *Митро Олар*, начальник.

Заряд дївочої бурси в Чернівцях пошукує інтелігентної настоятельки. Зголошеня у совітника М. Гадіца, ул. Сьв. Тройці ч. 16.

Із штуки і літератури.

Антін Володиславич: „Орли“, комедия в 4 діях. Літературно наукова бібліотека, Української Видавничої Спільн., ч. 110. Львів, 1907. Ст. 148. Ціна 1 K 80 сот., опр. 2 K 40 сот.

„Іскра“, літературно-наукова народна часопись, ч. 3. Зміст: Юрій Федькович: „Ліст“. Іван Діброва: „Думка хлібороба“. Ярема Гірниченко: „Щоби тато не прокляв“. Іван Діброва: „Орач“. Кость Ганусенко: „Туск“. Юдіян Гуліт: „Нозмірими велити“. „Оголошеня“. Адрес редакції і адміністрації: „Іскра“, Черепківці (Буковина). Передплата на рік 3 K.

НАДІСЛАНЕ.

(За сю рубрику редакція не відповідає).

Заява. На заяву п. Стеф. Коралевича поміщену в ч. 40 „Буковини“, в якій він дає своє постанованє в його личній справі під осуд загаду, заявляю ось що:

Правда, що п. Коралевич, коли довідав ся, що тов. „Союз“ поставило справу його поступованя на денний порядок свого засіданя з дня 20. жовтня 1906. р., обавляючи ся неминучого засуду, заявив 17. жовтня, що виступає з тов. „Союз“, однак правда і те, що тов. „Союз“ після свого регуляміну, помимо заяви п. Коралевича, мало право та й виключило його з товариства, бо коли-б ішло після розумованя пана Коралевича, тоді кождий, хто став ся негідним бути дальше членом тов., міг би втечи перед його судом.

Неправда, що я „зволікав“ словенєня орєченя мирового суду аж до загальних зборів, а правда 1. що мировий суд не поставив був ніякого рєчєнця. 2. що й п. Коралевич не спішив ся зовсім зі сповненєм орєченя мирового суду, а виконав його аж 13 день пізнійше і то аж на мою інтерпєляцію, тому не мав і я конечної потреби спішити ся, тимбільше, що був занятий далеко важнійшими справами. І проте напсав був концепт відлику давно, а коли він затратив ся, написав його у другє і вислав 9. с. м.

Неправда, що сей відлик, тому, що висланий 2 дні по виборі нового голови, не може бути важним, бо після § 38 регуляміну тов. „Союз“ уступаючий голова провадить справу товариства ще 8 днів по загальних зборах. Важність виходить із того, що тов. „Емуна“ і „Зефіра“ прийняли його до відомости і відповіли на него.

Неправда дальше, що я 9. с. м. не був головою ані членом товариства „Союз“, а правда, що я був тоді не лише членом, але й головою згаданого товариства.

Неправда, що твердить п. Коралевич на підставі зовсім нелегальної і фальшивої інформації п. Левандовського, бутєто я і секретар „Союза“ не мали від тов. „Союз“ позволу нарушати чєсти п. Коралевича, а правда, що загальні збори „Союза“ виключили студ. філь. п. Коралевича Стефана одноголосно з товариства виразно „задля нечесного, академіка негідного поступованя *suntta cum infamia*“, а стилізацію сих писем полишено зовсім мені до волі, а я на підставі ухвали і даных міг чейже з повним правом назвати такого члена „шкідливим не лише для самого товариства, але й для суспільности“.

Стілько на оправданє мого поступованя в сій маловажній для загаду справі, яку п. Коралевич виводїк перед ширше форум, чи на його користь, се посилаю зовсім спокійно осудови загаду.

Чернівці, 19. цвітня 1907.

Сидір Пуканович, канд. філь.

Від Редакції. Віддаючи в сій справді „маловажній для загаду“ справі голос обом інтересованим сторонам, заявляємо, що замикаємо в тій справі всяку дальшу дискусію на сторінках нашої часописі.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 60 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Аби піднести артистичний домашний промисл, домашню працю і пильність, аби підперти штуку і штучний промисл на Буковині, Бук. Виділ кр. запроваджує

БУКОВИНЬСКИЙ БАЗАР КРАЄВИЙ

який небавом отворить ся

в Чернівцях при ул. Лажьській ч. 11.

В краєвім базарі продавати муть:

1. вироби всяких буковинських артистичних і промислових шкіл фахових та вироби тих, щопокінчили сі школи;
2. всякі вироби буковинського домашнього промислу;
3. вироби буковинської домашньої праці і пильности і
4. вироби буковинських артистів і промисловців.

Краєвий базар перебирає такі товари в коміс, але буде також закуповувати такі товари за готівку і продавати на власний рахунок як ціна їх покаже ся відповідною.

Отсим запрошає ся всіх мешканців нашого краю, а особливо високодостойних отців парохів, хвальні заряди шкіл і всечесні жіночі товариства, аби підпомагали заходи Виділу краєвого для піднесеня краєвого домашнього промислу і штуки таким способом, що перебирати муть товар від поодиноких продуцентів і пересилати муть єго до краєвого базару.

Близші пояснення в справі базара уділяє радо **заряд краєвої школи ткацької в Чернівцях при улиці Нового-Світа ч. 10.** або краєвий концепіст **Кешман** в канцелярії Виділу краєвого.